

Primena asistivnih tehnologija i potpomognute komunikacije (AAK) u pružanju podrške deci ranog uzrasta sa kompleksnim komunikacionim potrebama i njihovim porodicama

PROJEKAT ZA SVAKO DETE : GLAS - WEBINAR ZA PRAKTIČARE

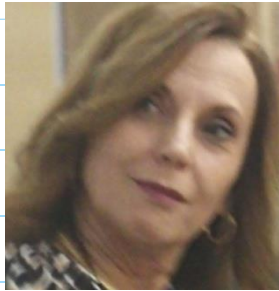
Tema: **Teleworking ili podrška porodici na daljinu**

Pripremle

Doc.dr Mirjana Đorđević
Fakultet za specijalnu edukaciju i
rehabilitaciju Beograd

Prof.dr Špela Golubović
Katedra za specijalnu edukaciju i
rehabilitaciju, Medicinski fakultet Novi Sad

Doc. Dr Snežana Ilić
Fakultet za specijalnu edukaciju i
rehabilitaciju Beograd

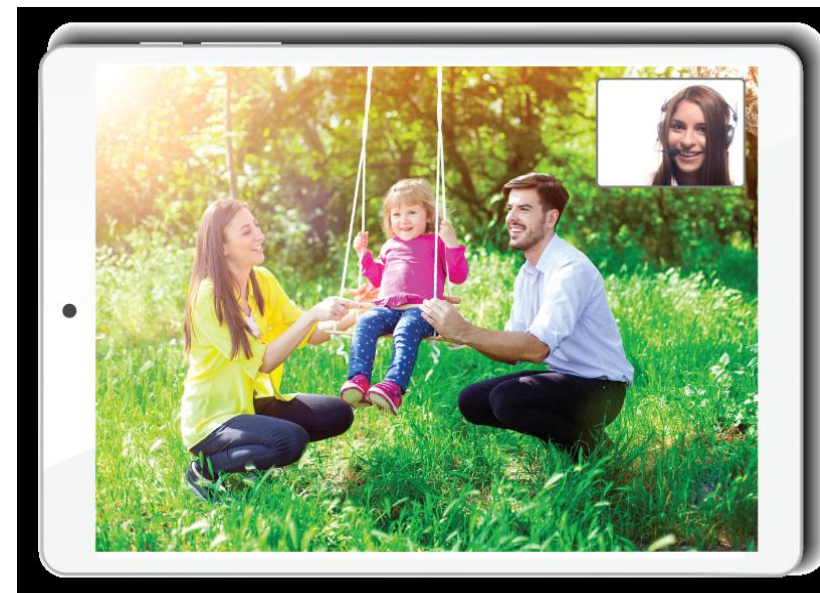
SADRŽAJ VEBINARA

Definisanje TW, opšte smernice, tehnički aspekti TW

TW i kućna poseta

Komponente i pokazatelji modela kućnih poseta

Teleworking/podrška na daljinu

„Podrška na daljinu je odličan način podrške roditeljima da od putnika izrastu u pilota razvojne letelice svog deteta “

MELISSA McCARTHY - TELEPRACTITIONER

Podrška na daljinu...

je jedna od opcija pružanja podrške porodicama koje imaju decu u riziku po razvoj ili decu koja ispoljavaju određene teškoće

nije opcija “bolje išta nego ništa” već jedan od mogućih efikasnih načina da se porodici pruži pravovremena podrška

Metode pružanja podrške na daljinu mogu da uključuju:

- e-poštu,
- telefon,
- video konferencije
- unapred snimljene materijale

Korišćenjem savremenih tehnologija profesionalci mogu da isporuče usluge u prirodnom okruženju deteta a roditelji mogu sve to da uključe u svakodnevne aktivnosti svoje porodice.

Prednosti podrške na daljinu

Dostupne u svim sredinama

Manje stresno za braću i sestre (siblinge)

Niža stopa otkazivanja susreta

Uvek usmereno na porodicu/prirodno okruženje

Jača roditeljske kapacitete/kompetencije

Mogućnost uključivanja drugih profesionalaca tima

Redukuje troškove

Istraživanja pokazuju da ishodi postignuti putem podrške na daljinu jesu slični, a ponekad čak i superiorniji u odnosu na podršku uživo.

Anketa

- Neophodno je da budem IT ekspert da bih mogao da pružam podršku na daljinu Da / Ne
- Mnogo je efikasnija podrška “uživo” licem u lice DA/ NE
- Tokom podrške na daljinu ne mogu se ostvariti ciljevi za dete i porodicu kao primenom podrške uživo DA / NE
- Nije moguće uspostaviti poverenje i dobar odnos putem podrške na daljinu Da/Ne

Tehnologija

Da bi se uspešno angažovali putem podrške na daljinu neophodno je da se pružaoci podrške i članovi porodice osećaju prijatno kada je koriste.

Neophodne komponente tehnologije:

- hardver,
- softver
- prenos podataka

Opšti saveti za video konferencije

- Video konferencije će biti uspešnije kada svi učesnici znaju kako mogu učestvovati i kada su tehnički pripremljeni za istu.
- Kada tek učite kako da uzmete učešće u video konferencijama – preporuka je da provedete neko vreme eksperimentišući i vežbajući sa kolegama, prijateljima.

TEHNIČKA PODEŠAVANJA

Tehnička podešavanja

- Učestvujte sa lokacije na kojoj je imate stabilan internet, podesite da ste što bliže prenosniku internet signala.
- Kada obavljate video konferencije, isključite druge računarske aplikacije koje su možda pokrenute u pozadini, uključujući i e-poštu i pretraživače, kako bi imali svu raspoloživost računara

Tehnička podešavanja

- Proverite da li možete da proizvedete i primite kvalitetan zvuk bez smetnji koristeći ugrađeni mikrofon računara i zvučnike.
- Ako koristite spoljne zvučnike, proverite da li su okrenuti tako da ne idu u vaš mikrofon.
- Neki korisnici više vole da koriste slušalice sa ugrađenim mikrofonom ili kombinaciju mikrofon / zvučnik koji je dizajniran tako da eliminiše odjek tokom video konferencija.

Tehnička podešavanja

- Postavite sve spoljne uređaje, npr. veb kamere, slušalice, mikrofone, zvučnike, mnogo pre početka video konferencija.

Tehnička podešavanja

Ponekad je korišćenje **ugrađene veb kamere** na vašem računaru u redu, ali ponekad postoji potreba da koristite **spoljnu veb kameru**, na primer, kada vam je potrebna fleksibilnost na mestu na kojem je postavljate ili kada vam je potreban **širokougao ni položaj** za veći broj ljudi koji sede za stolom (ukoliko se uključuje nekoliko članova Tima iz iste prostorije za potrebe timskog sastanka, izrada IPPP sa porodicom).

Prilikom konferencija sa telefona ili tableta imajte na umu da možda nećete moći da pristupite svim funkcijama koje su dostupne na laptop ili desktop računaru, npr. deljenje ekrana, snimanje.

Privatnost/osvetljenje/zvuk

Obavezno naučite kako da prilagodite:

- **Privatnost**
- **Osvetljenje**
- **Zvuk**
- **Perspektivu**
- **Pozadinu**

Privatnost

Privatnost: Važno je da podršku kroz video konferenciju vodite iz sobe sa vratima koja možete da zatvorite, a ne u kabini ili na nekom javnom prostoru.

Osvetljenje

Osvetljenje :

- Smislite kako da podesite osvetljenje u sobi tako da vaše lice ne bude u tami ili senci niti u prevelikom odbljesku svetlosti.
- Ako je vaša veb kamera usredsređena na monitor (kao što to obično jeste) svetlost koja dolazi sa vašeg monitora verovatno neće moći da efikasno osvetli vaše lice; tada treba koristiti difuzno prirodno osvetljenje od prozora ili gornje svetla, lampe sa strane treba isključiti.
- Izbegavajte da imate lepe lampe ili sunčane prozore iza sebe.

Zvuk

- Učestvujte sa lokacije koja je tiha i što je moguće više izolovana od susedne buke, najbolje u sobi sa zatvorenim vratima.
- Ako nemate dovoljno dobre rezultate pomoću ugrađenog mikrofona i zvučnika, razmislite o korišćenju slušalica sa ugrađenim mikrofonom ili kombinacijom mikrofona / zvučnika koji je dizajniran za uklanjanje odjeka tokom vođenja sastanaka na daljinu.

Zvuk

- Ako koristite spoljne zvučnike, postavite ih na način da ne projektuju zvuk u vaš mikrofon i uvek podešavajte jačinu zvuka da ne bi stvorili odjek (ovo se dešava kada vaš mikrofon prima zvuk koji je projektovan iz zvučnika).

Perspektiva

- Podesite kameru, tako da bude u visini Vaših očiju i održavati svoj položaj paralelno sa vebkamerom;
- izbegavajte perspektivu iz ugla, iz dela ekrana ili emitovanje iskrivljene perspektive u koju gledate gore ili dole.

Pozadina

- Učestvujte sa lokacije koja je slobodna od ometanja ili neželjenih pozadina

Video konferencija “lice u lice”

- Obratite pažnju da uspostavite “**kontakt očima**”. Postavite prozor aplikacije za video konferenciju na vaš displej tako da slike ostalih ljudi na video pozivu budu odmah ispod vaše veb kamere; na taj način kada ih gledate delovaće kao da uspostavljate kontakt očima.
- Eksperimentišite sa prebacivanjem napred-nazad između prikaza zvučnika i galerije da biste postigli **željeni izgled**.
- Važno: kada govorite, provodite **većinu vremena gledajući direktno u veb kameru**, ali povremeno pogledajte **slike ljudi sa kojima razgovarate**.
- Budite **aktivni neverbalno**, koristite kontakt očima, klimanje glavom, prigodne izraze lica
- **Izbegavajte brze pokrete** da biste minimalizirali zamućenje slike.

Video konferencija (prisutan još jedan profesionalac/ tim/porodica)

- Kad je više od dve osobe na pozivu, može biti korisno odrediti facilitatora i / ili uspostaviti osnovna pravila video konferencije.
- Za velike video konferencije , facilitator može da utiša i uključi zvuk učesnika kako bi izbegli stalne prekide, ometanja okolne buke učesnika.
- Ako trebate da isključite svoj audio i / ili video zapis, najavite da morate na trenutak da odstupite. Ako neko u tom trenutku govori, najavite to u okviru za ćaskanje.

Saveti za stručnjake u podšci porodicama na daljinu

- Pre prve video konferencije sa porodicom, možete obaviti telefonski razovor i popričati o platformi za video konferencije koju ćete koristiti
- Proverite da li porodica ima resurse koji će joj biti potrebni: uređaj, internet i drugu opremu koja može biti korisna
- Ovo vreme možete da iskoristite i za planiranje plana prve posete/ poziva.
- Tokom prvog poziva, pre nego što pređete na plan posete i podršku, ako porodica nije upoznata sa platformom za video konferencije koju koristite, potrebno vam je neko vreme da razmenite informacije kako biste bili sigurni da se dobro vidite i čujete i da sve adekvatno funkcioniše

Smernice za stručnjake u podšci porodicama na daljinu

- Razmislite o tome koje biste materijale možda imali pri ruci u slučaju da želite da delite informacije sa porodicama na poseban način (Npr. fizioterapeut može imati lutku u veličini bebe da prikaže pozicioniranje).
- Podsetite porodice da su dobrodošli da snimaju sesije, razmislite i vi o snimanju izabranih poseta ili delova poseta koje biste podelili sa timom, kolegom ili supervizorom radi podrške vama. (Uvek pitajte porodicu za dozvolu pre snimanja sesije i obavestite ih koja je svrha snimanja)
- Možda ćete moći da zakažete posete tako da možete biti prisutni tokom određene porodične rutine i aktivnosti na koje bi porodica želela da se fokusira.
- Na kraju posete, nakon što napravite planove za sledeći susret i šta se može dogoditi između poseta procenite kako je poseta prošla. Jedna strategija je tražiti od porodice da podele svoja razmišljanja o dva pitanja: „Šta vam se svidelo u poseti zbog čega želimo da planiramo sledeću posetu?“ i „Šta bismo mogli da pokušamo drugačije za narednu posetu ? “

Kako pripremiti roditelje?

PODRŠKA KOJA ĆE BITI PRUŽANA NA DALJINU:

- biće fokusirana na vaše svakodnevne rutine, aktivnosti svakodnevnog života kako bi Vaše dete napredovalo ka svojim IFSP / IEP ciljevima.
- Deca najbolje uče sa poznatim ljudima, uključujući braću i sestre koji možda obično nisu prisutni na sesijama, ali sada mogu biti deo tima.
- Aktivnosti poput oblačenja, igranja na otvorenom i hranjenja kućnih ljubimaca savršene su za rad na strategijama i ciljevima. Često se dešavaju i pružaju puno prilika za vežbanje

POZIVAMO RODITELJE DA:

- Razgovaraju sa profesionalcem o svojim prioritetima za podršku njima i njihovom detetu. Shvatamo da su se možda prioriteti promenili zbog trenutne situacije.
- sa profesionalcem koji pruža podršku zakažu sesije tokom porodičnih dnevnih rutina i aktivnosti. Oni najbolje poznaju svoje dete i mogu da prepoznaju koje aktivnosti i rutine treba koristiti za podučavanje novih veština.
- budu spremni da podele informacije o tome šta se obično dešava tokom rutina i da isprobaju nove strategije koje im pruža profesionalac.
- pošalju povratne informacije stručnjaku o tome šta jeste, a šta nije uspelo da biste mogli zajedno da rešite problem.

Šta mogu roditelji da očekuju od podrške?

Stručnjak koji pruža podršku će:

- vas naučiti strategijama koje ćete koristiti u svakodnevnim rutinama i aktivnostima kako biste pomogli detetu da napreduje u postizanju svojih ishoda / ciljeva.
- pomoći vam da odaberete rutine koje su zabavne koje se mogu ponavljati i podržavaju učešće.
- rešavati problem sa vama kako biste izvršili prilagođavanja.
- podržati vas da napravite plan za vežbanje između sesija, uključujući šta, kada, gde i ko će učestvovati, kao i kako ćete i po čemu znati da to deluje

Strukturiranje uspešne sesije podrške na daljinu

Predlog trajanja sesije- jedan sat u tri glavna dela.

1. Pregled ciljeva i aktivnosti

- Razgovarajte o ciljevima iz prethodnog susreta.
- Obezbedite novosti o novim razvojnim prekretnicama i novim ponašanjima koja su se pojavila.
- Pregledajte utvrđene ciljeve za tekuću sesiju.

2. Sprovođenje aktivnosti

- Pružite podršku roditelju da obavlja neku aktivnost sa detetom.
- Posmatrajte roditeljeve demonstracije novih ili tekućih strategija i tehnike sa odgovarajućim aktivnostima.
- Razgovarajte o integraciji ciljeva u svakodnevnu rutinu kuće.

3. Rezime i završetak

- Razmislite o ciljevima sesije, uspehu i mogućnostima i procenite zadovoljstvo roditelja sa sesijom.
- Istaknite kako je roditelj koristio strategije da olakša ishod i pruži konkretni sledeći koraci koje porodica treba da pokuša
- Razgovarajte o nastavku ciljeva ili odabiru novih ciljeva na osnovu sadašnjosti performanse.
- Postavljajte pitanja o sledećim koracima, ciljevima i kratkoročnim i dugoročnim ishodima da zajednički odrede okruženje, aktivnosti i strategiju za sledeću sesiju
- Zakažite sledeću sesiju

Kada je sesija završena, važno je osigurati da je veza prekinuta i da ste se odjavili sa platforme.

Lista za proveru

Postavljanje i podešavanja:

Postavljanje i prezentacija

- Da li je moja postavka bila optimalna (osvetljenje, neuredno)
- Da li sam bio blizu kamere?
- Jesam li gledao porodicu?
- Da li sam pravio neke ometajuće pokrete / ekspresije lica?
- Da li sam koristio zvuk za razgovor?
- Da li sam izgledao previše smireno / uznemireno?

Priprema:

- Da li sam ja / porodica bila pripremljena za sesiju?
- Da li sam planirao zajedno sa porodicom?
- Da li sam imao pripremljene / pri ruci materijale?
- Da li sam porodici pružio odgovarajuće materijale / uputstva?
- Da li smo imali dovoljno / previše aktivnosti?
- Da li je porodica razumela strategiju?

Lista za proveru

Postavljanje i podešavanja:

Struktura sesije:

- Da li je sesija bila strukturirana?
- Da li smo koristili prirodne / kućne rutine?
- Da li sam demonstrirao strategije?
- Da li smo adresirali ciljeve / ishode deteta?
- Da li je roditelj koristio strategije za postizanje ciljeva / ishoda?
- Da li sam rezimirao sesiju?

Interakcija:

- Da li sam izgradio odnos sa porodicom?
- Da li sam dobro slušao?
- Da li sam porodičnom vremenu dopustio da komentariše?
- Da li sam na odgovarajući način odgovorio na pitanja / nedoumice roditelja?

Povratne informacije roditelja / stručnjaka

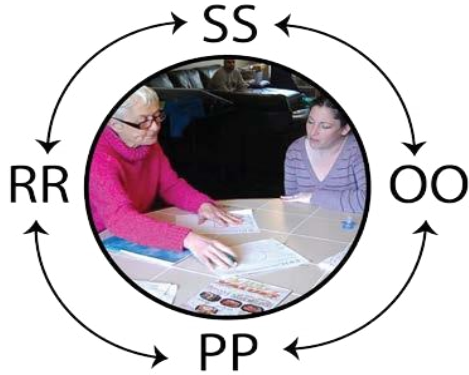
- Da li sam demonstrirao / objasnio šta i zašto strategije?
- Da li sam pružio pozitivne komentare / povratne informacije?
- Da li je podrška ometala interakciju roditelja / deteta?
- Da li sam omogućio roditelju da učestvuje u diskusiji?
- Da li sam podučavao roditelja da prilagodi strategiju?
- Da li sam planirao zajedno sa roditeljem i prenosio aktivnosti?

IZ KOJIH KOMPONENTI SE SADRŽI VIDEO KUĆNA POSETA?

**Model video posete sačinjen od četiri
komponente**

komponente

- Sve kućne posete – one koje se realizuju uživo, ili putem video konferencija trebalo bi da sadrže četiri osnovne komponente:
  - **Pripremni deo**
  - **Deo u kom se posmatra i stvaraju se prilike**
  - **Deo u kom se rešavaju problemi i vrši planiranje**
  - **Deo sa refleksijom**
-
- Ove četiri komponente predstavljaju okvir za integraciju principa i praksi ranih intervencija usmerenih na porodicu u okviru kućnih poseta.
  - Svaka komponenta ima po **nekoliko pokazatelja**—koji nam pomažu da uspešno planiramo i realizujemo tu komponentu u okviru kućne posete putem video konferencije

Objašnjenje pojedinačnih komponenti

• PRIPREMNI DEO

- Priprema predstavlja važan deo strategije učenja i za decu i za odrasle.
- Priprema razvija kapacitet roditelja kao donosioca odluka tako što ih aktivno uključuje u razgovor o prioritetima i planu za tu konkretnu posetu.
- Priprema predstavlja priliku i za dobijanje informacija od roditelja.
- **Važno: priprema predstavlja i kratak razgovor o podešavanju tehnologije, njenom funkcionisanju, spremnosti roditelja da se započne sa razgovorom.**

• DEO U KOM SE POSMATRA I STVARAJU SE PRILIKE

- Posmatranje se odvija kada **profesionalac** aktivno gleda **preko video poziva** kako roditelji i dete ostvaruju interakciju u nekoj rutini, a da pri tom ne nudi koučing ili povratne informacije.
- **U ovom posmatranju važan je položaj kamere u porodičnom domu.**
- **Profesionalac** koristi ove informacije za nadogradnju strategija koje roditelj već koristi i za identifikaciju potencijalnih dodatnih strategija za interakciju koje će imati, s jedne strane, veći efekat na detetove ishode i, s druge strane, minimalno će promeniti porodične rutine.
- Stvaranje prilika povećava kompetentnost roditelja i povećava interakciju sa detetom.
- **Profesionalac** usmerava pažnju roditelja na detetove reakcije.

Objašnjenje pojedinačnih komponenti

DEO U KOM SE REŠAVAJU PROBLEMI I VRŠI PLANIRANJE

Rešavanje problema odnosi se na verbalnu razmenu između roditelja i profesionalca tokom video poziva, a služi za prikupljanje informacija, razmatranje i procenu ideja i opcija u cilju izrade ili revizije dogovorenog plana.

- Rešavanje problema nije razmena koja se odnosi na neki „problem“ ili zahtevnu situaciju.
- Reč je o koučing strategiji koja podstiče roditelje na razmišljanje i razgovor o tome šta rade i kako dete uče sa namerom da se poboljša ili poveća detetovo učešće.
- U rešavanju problema i planiranju koriste se meta-kognitivne veštine roditelja, tj. njihova sposobnost da razmišljaju i razgovaraju o tome što uče i rade.

• DEO SA REFLEKSIJOM

- Promišljanje i pregled su međusobno povezani.
- Promišljanje razvija samopouzdanje i nezavisnost - profesionalac podržava roditelja kroz otvorena pitanja i podsticajne komentare u razgovoru o tome šta je bilo efektivno, šta se dešava sada, i šta roditelj želi za dalje.
- Prilikom refleksije roditelji ponavljaju ono o čemu su razgovarali, primenjivali i iskusili tokom video kućne posete.
- Profesionalac pažljivo sluša opise koje daje roditelj i daje dodatnu podršku po potrebi.

POJAŠNENJE SVAKOG POJEDINAČNOG POKAZATELJA

PRIPREMNI DEO

- Priprema predstavlja važan deo strategije učenja i za decu i za odrasle.
- Priprema razvija kapacitet roditelja kao donosioca odluka tako što ih aktivno uključuje u razgovor o prioritetima i planu za tu konkretnu posetu.
- Priprema predstavlja priliku i za dobijanje informacija od roditelja.
- **Važno: priprema predstavlja i kratak razgovor o podešavanju tehnologije, njenom funkcionisanju, spremnosti roditelja da se započne sa razgovorom.**

Pokazatelj 1: Prikuplja najnovije informacije o detetu i porodici – sluša i podstiče promišljanje kod roditelja

- Prikupljanje najnovijih informacija o detetu i porodici često je komforan početak kućne posete kojim se ukazuje poštovanje porodici.
- Postavljanje opštih pitanja o tome kako porodica funkcionira da bi ste saznali više o porodici, njihovim interesovanjima i prioritetima.
- Responzivan stav tako što dajete komentare kada roditelj deli informacije o tome šta se dešava u porodici.
- Roditelj je aktivan inicijator.
- Možete koristiti prethodne beleške sa susreta sa porodicom kako biste pratili ono što se možda desilo (npr. zakazane posete lekaru, rođendane, putovanja).
- **OVAJ DEO TRAJE NEKOLIKO MINUTA, ALI NE BRZAJTE, NE ŽURITE!** Informacije koje se dobiju u ovom uvodnom segmentu mogu vam biti jako korisne za dobijanje kasnijih ideja.

Kako bi mogao da izgleda primer jednog uvodnog dela video posete?

Gledajte u Vašu veb kameru, potrudite se da izgleda kao ostvarujete kontakt očima sa porodicom

- Osmehujte se
- pozdravite porodicu
- **NE ZABORAVITE DA SE POSVETITE SVAKOM ČLANU PORODICE**
- Na samom početku proverite da li je sve u redu sa tehnikom kod porodice.
- Proverite da li se porodica slaže da snimate susret
- Dajte porodici kratko objašnjenje zašto je važno snimati
- Prihvatite sa razumevanjem odgovor porodice kakav god da je

Pitajte porodicu o tome šta ima novo kod njih?

Pokažite zainteresovanost za događaje u prethodnoj nedelji ili događaje od prethodnog susreta.

Na primer: “Znam da je u prošloj nedelji bilo zakazano puno kontrolnih zadataka u školi kod starije ćerke, kako je to prošlo?”
“Ili sećam se da ste rekli da je suprug prošle nedelje na poslovnom putu I da ste sami sa decom. Kako ste se snašli?”

- Klimajte glavom, pokazujte da ih aktivno slušate dok Vam govore
- Budite strpljivi ako kasni prenos zvuka, ili tehnologija malo “koči” ili su roditelji preopširni. To je sve u redu!

Grupni rad – Pokazatelj 1

- Zamislite situaciju u kojoj uspostavljate kontakt preko video-poziva sa porodicom čije dete je prošle nedelje počelo da koristi c-board. U sobi su mama, tata, dete i njihov pas.
- Pokušajte da koncipirate opšta pitanja i da odigarte igru uloga u vašoj grupi (tako da jedna osoba bude roditelj, a druga profesionalac). Ne zaboravite da pitanja treba da budu “uopštena” i da predstavljaju komforan početak ovog video susreta.
- U ovom delu možete porazgovarati i o podešavanju tehnologije, njenom funkcionisanju, spremnosti roditelja da se započne sa razgovorom.
- Ne zaboravite da je ovde poželjno i da proverite sa roditeljima da li žele da snimaju ovaj susret. Uvrstite i to u vašu pripremu. Ne bi bilo loše da pripremite neke rečenice kojim biste objasnili svrhu snimanja.
- Kako bi tekla ta uvodna konverzacija, a da pratite Pokazatelj 1?
- Razmotrite koje se potencijalne prepreke mogu pojaviti na samom početku u ovoj uvodnoj konverzaciji i kako biste ih prevazišli.
- **Po završetku grupnog rada, neki parovi mogu odigrati igru uloga pred svima. Predstavnici grupa mogu izveštavati o uvidima koje je grupa imala.**

Pokazatelj 2: Pitamo za informacije u vezi sa primenjenom intervencijom u periodu od prošle posete

- Saznajemo više o učešću deteta i porodice u svakodnevnim rutinama i aktivnostima.

Pogledajte zajedno plan sa prošlog sastanka. Koliko toga je ostvareno?

Posmatrajte dete i roditelje u aktivnostima

Napravite plan i dogovor za sledeću posetu

- Postavite otvorena pitanja
- Uspostavite ravnotežu između informacija

Predlozi pitanja

- Šta se dešavalo ove nedelje (od prošle posete)?
- Kako je prošla ova nedelja?
- Koje aktivnosti ili rutine su bile najzabavnije od poslednje posete?
- Kako bi ocenili pomak u postizanju cilja?
- Zbog čega ste se nasmejali protekle nedelje?
- Šta želite da probamo tokom ove posete?
- Ako bi vaše dete moglo da nauči određenu veštinu, koja bi to bila? Šta će vam to pomoći tokom dana?

Rad u grupi – pokazatelj 2

- U opisu jedne kućne posete data je situacija gde se razmenjuju informacije o onome što se dešavalo između dve posete. Zajedno odredite koji su komentari ili pitanja stručnjaka korektni, a koji nisu. Kako bi vi postupili, šta bi pitali i kako, šta nije urađeno na kraju sastanka?

U dogovoreno vreme roditelji i stručnjak su zajedno na virtuelnom sastanku (kućnoj poseti).

Stručnjak započinje razgovor pitanjima o članovima porodice i njihovim aktivnostima npr. “ Jeste li uspeali da posetite baku? Kako je ona?” ili “ Da li je tata uspeo da se odmori pošto je imao puno prekovremenih dužnosti prošle nedelje?”

Zatim stručnjak nastavlja; “ Hteli ste da probate da koristite Cbord u situacijama oblačenja kako bi Milica učestvovala u izboru odeće. Kako je to izgledalo od našeg prošlog susreta? “

Roditelji: “ Milica nije bila zainteresovana za tablet. Samo je razbacivala odeću kada smo joj pokazali. Nije bilo pomaka.”

Stručnjak: “Jasno mi je šta hoćete da kažete. Možete li da mi pokažete sada kako to izgleda. Da probate da Milica nešto izabere. Donesite neku njenu odeću ovde kod kompjutera da vidimo kako to izgleda“.

Stručnjak: „ Vidim, uopšte ne obraća pažnju na to što joj pokazujete. Da li ste joj dali novu haljinu da proba?“

Mama: “ Ona ponekada kaže lina i to znamo da je haljina”.

Stručnjak: “Dobro, onda sada možete da radite da pokaže da želi pantalone. Možete li mi reći šta ste probali da uradite da Milica izabere npr. novu haljinu?“

Mama: “ Ja sam na Cbord u postavila sliku haljine i pantalona i onda smo pokazivali šta je šta. Nije je zanimalo”.

Stručnjak: “ Šta bi mogli još da probate ili kako bi je zainteresovali za slike na Cbord u?“

Mama: “ Mogla bih dastavim mašne koje ona voli na rukave od haljine, i da tu sliku postavim.”

Stručnjak: To je dobra ideja. Važno je da ona bude zainteresovana i da pridobijete njenu pažnju....

Pokazatelj 3: Deli informacije u vezi sa razvojem i interesima porodice – povezuje ciljeve učenja sa funkcionalnim ishodima i prioritetima IPPP-a u cilju povećanja znanja i resursa roditelja

- Znanje o dečijem razvoju uveliko varira u porodicama u zavisnosti od iskustva, interesovanja i obrazovanja. Neformalne i formalne informacije za pružanje podrške takođe se razlikuju. Ključna uloga profesionalca je davanje „sasvim dovoljno“ informacija roditeljima u „pravo vreme“ i podsticanje da razmisle o tome i koriste ih na načine koji podržavaju dete i porodicu.
- Davanje informacija o razvoju pomaže porodicama da proslave savladavanje određenih ciljeva koji će pomoći postizanju boljih rezultata dece. Mali koraci toliko znače! Deljenje informacija često pomaže porodicama da planiraju svoje sledeće korake.
- Vraćanje na ciljeve za dete i podsticaj na promišljanje o njegovom trenutnom stanju može pomoći da se zadrži fokus na intervenciji i da se utvrde određeni ciljevi učenja za dotičnu posetu.

Kako bi moglo da izgleda deljenje informacija u vezi sa razvojem i interesima porodice?

I dalje gledajte u kameru.

Slušajte pažljivo i aktivno roditelja.

Budite strpljivi u toj razmeni.

Gledajte sve što se dešava “sa druge strane ekrana”

Kada primetite nešto interesantno u ponašanju deteta ili roditelja, a vezano za cilj za tu porodicu, iskoristite to za diskusiju i deljenje “pravovremenih” informacija.

Pomozite roditelju da razume detetovo ponašanje.

Pitajte roditelja da li je primetio to ponašanje.

Pitajte roditelja šta misli da je dete tim ponašanjem želelo da uradi.

Proširite roditeljska objašnjenja, objasnite roditelju to na što jednostavniji način, bez stručne terminologije, dovedite objašnjenja u vezi sa razvojem, ali i porodičnim rutinama.

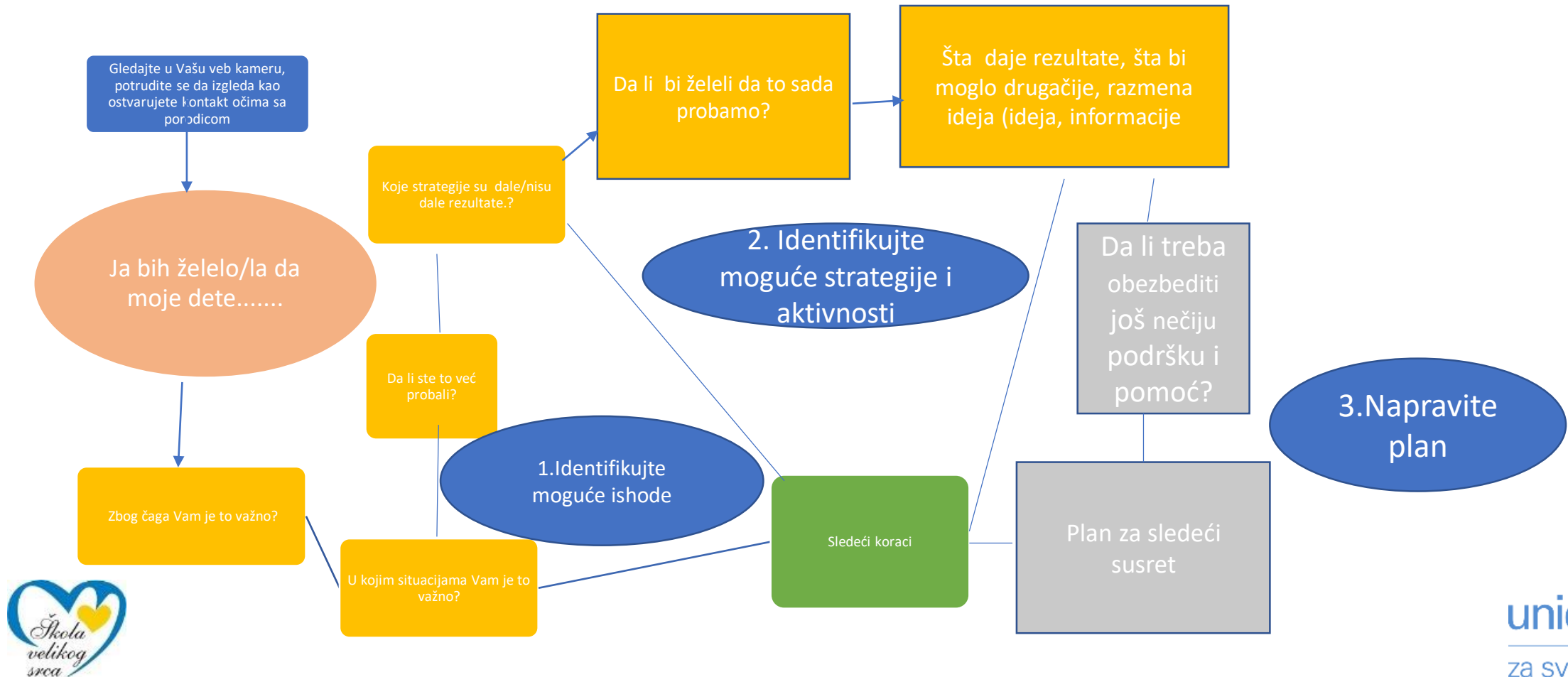
Grupni rad-Pokazatelj 3

- Zamislite situaciju u kojoj ste na video-sastanku sa porodicom i nakon opšte konverzacije i prikupljanja podataka o tome kako napreduje upotreba c-boarda, primetite kako dete dok traje hranjenje u porodici, prvo pogleda u mamu, a zatim pažljivo stisne oznaku za “još” na c-boardu. Mama bez posebnog izraza na licu daje sledeći zalogaj. Mama deluje malo odsutna i više gleda u kameru nego u dete i c-board. Kako biste sa mamom delili informacije koje treba da **povećaju nivo maminog znanja i njenih resursa, a da je to deljenje informacija u skladu sa indikatorom broj 3?** Ne zaboravite ta znanja treba da budu oslobođena stručne terminologije i nekih opštih mesta koja nemaju veze sa detetom i ciljevima koji postoje!
- Pokušajte da u vašoj grupi provežbate to kroz igru uloga, neka neko bude roditelj, a neko profesionalac.
- Šta vam je bilo teško dok ste vežbali? Gde vidite izazove? Da li ste imali neku dilemu?
- **Po završetku grupnog rada, neki parovi mogu odigrati igru uloga pred svima. Predstavnici grupa mogu izveštavati o uvidima koje je grupa imala.**

Pokazatelj 4: Sažimanje ili ponovo postavljanje ciljeva i strategija za svaku rutinu ili aktivnost

- ❑ Zajedno doprinosimo pojašnjavanju ciljeva obuke, strategija i rutine - olakšava učešće roditelja u diskusiji i donošenje odluke
- ❑ Roditelj može i da promeni cilj-da ima drugi prioritet

- Počnite sa svakodnevnim rutinama u kojima porodica trenutno ima problema.
- Može pomoći Family Report I –AEPS (<https://products.brookespublishing.com/>)

Family Activities

1. What family activities usually involve your child (e.g., going on family outings, playing games, making crafts)?
2. How does your child participate in family activities?
3. In what other family activities would you like your child to participate?

- **Kada započnete, možda je najlakše usredsrediti se na jednu ili dve karakteristike integrisane intervencije dok se roditelj ne oseti prijatno. Uvek započnite s ciljevima deteta ili roditelja.**
- *Npr. Šta su po vašem mišljenju trenutno njene/njegove najveće potrebe? Da Marko gestom pokaže šta želi.*
- *Zašto je taj cilj važan za vas i vašu porodicu?*
- *Koje su vam rutine i ciljevi danas prioriteta?*
- **Uputstva šta bi dete ili roditelj trebalo da rade moraju biti jasna i specifična.**
- Npr. Za gore navedeni cilj ove veštine se mogu inkorporirati u svakodnevne rutine:
  - *Vreme za spavanje: Kada se dete budi i želi da ga podignete iz kolenke, podignite svoje ruke da biste na taj način detetu pokazali kako da pokaže „gore“. Ukoliko dete ne ume da Vas samostalno imitira, pomozite mu i podignite njegove ruke.*
  - *Izlazak van kuće: Pokažite detetu kako da pokazuje na predmete koje su mu zanimljivi. Kada ga dete pokaže, recite mu kako se taj predmet zove i opišite ga. Na taj način dete uči koja je svrha pokazivanja. Dok hodate, upitajte dete u kom pravcu želi da se krećete. Pokažite mu kako da šalje poljubac i da maše dok izlazi iz kuće.*
  - *Vreme za jelo: Dok postavljate sto, zamolite dete da Vam pomogne tako što će Vam pokazivati gde šta stoji.*
  - *Vreme za igru: Pevajte pesmice i kombinujte ih sa gestovima.*

DEO U KOM SE POSMATRA I STVARAJU SE PRILIKE

- Posmatranje se odvija kada **profesionalac** aktivno gleda **preko video poziva** kako roditelji i dete ostvaruju interakciju u nekoj rutini, a da pri tom ne nudi koučing ili povratne informacije.
- U ovom posmatranju važan je položaj kamere u porodičnom domu.
- **Profesionalac** koristi ove informacije za nadogradnju strategija koje roditelj već koristi i za identifikaciju potencijalnih dodatnih strategija za interakciju koje će imati, s jedne strane, veći efekat na detetove ishode i, s druge strane, minimalno će promeniti porodične rutine.
- Stvaranje prilika povećava kompetentnost roditelja i povećava interakciju sa detetom.
- **Profesionalac** usmerava pažnju roditelja na detetove reakcije.

Pokazatelj 5: Posmatra interakciju roditelja i deteta u rutinama- pruža povratnu informaciju i nadograđuje ideje/mogućnosti na osnovu prednosti rada u paru

- Važno je objasniti svrhu posmatranja roditeljima jer se mogu osećati pomalo nelagodno dok ih posmatrate i mogu promeniti način na koji bi obično komunicirali ako ne razumeju svrhu i vrednosti vašeg posmatranja. "Volela bih da pogledam kako Ana koristi c-board, mogu li?" ili "Pokažite mi kako Ana uz c-board vrši izbor."
- Opservacije mogu kratko da traju, ali uvek treba da **sadrže povratne informacije**. Povratne informacije o onome što je profesionalac video da je roditelj učinio kako bi podržavao interakciju i ojačao samopouzdanje roditelja ili smanjio zabrinutost.
- Posmatranje pomaže profesionalcu da prebaci ulogu vođstva na roditelja, profesionalac ostaje u pozadini da sluša i sazna koje strategije roditelj koristi i kako dete reaguje.
- Za rutine koje nije lako posmatrati, možete tražiti video zapis koji možete zajedno gledati i diskutovati o tome.

Kako bi moglo da izgleda posmatranje interakcije roditelja i deteta u rutinama i pružanje povratne informacije?

I dalje gledajte u kameru 😊
Pažljivo slušajte I posmatrajte!
Pokažite roditeljima da ih slušate I gledate!

Ohrabrite roditelje da se kreću po prostoru, da pomeraju kameru, da namaste uređaj na odgovarajući "stalak" jer vi želite da pratite rutine tamo gde se one inače dešavaju 😊
Pomozite roditeljima da namaste kameru da možete dobro da vidite kadar.

Imajte spremno nekoliko objašnjenja zašto je važno posmatranje.
"Volela bih da vidim kako Ana bira igračku uz pomoć c-boarda, da bismo posle o tome porazgovarali."

Obavezno dajte povratne informacije. Npr. "Sećate se kada smo prošli put razgovarali o tome koliko je Vama važno da Ana bude samostalna. Kako Vam se čini njena samostalnost u biranju igračke putem c.boarda? (čekate odgovor roditelja). Dopalo mi se to što ste sačekali da Ana sama pokuša da stisne dugme za igračku. Niste je požurivali sa podrškom. To je odlično, dali ste joj priliku da sama oseti uspeh I samostalno izabere. Bravo za vas 😊"

Grupni rad – Pokazatelj 5

- Zamislite situaciju u kojoj vam mama u toku video poziva zabrinuto kaže da dete, iako vežbaju preko dana upotrebu c-boarda, ipak nekoliko puta dnevno ode samo do kuhinje, otvori fioku sa slatkišima, posluži se, a da prethodno nije tražilo taj slatkiš preko c-boarda.
- Trebalo bi da joj nekako kažete kako biste preko video poziva želeli da vidite tu situaciju i da joj objasnite zašto je važna opservacija. U ovoj situaciji trebalo bi da vodite računa i o perspektivi, odnosno položaju kamere u porodičnom domu.
- Takođe, trebalo bi da saznate i kako se mama u tom trenutku ponaša. Kako pre toga, koje strategije koriste. I da joj date povratnu informaciju koja će podizati njeno samopouzdanje. A, možda ćete i nadograditi njeno izlaganje novom strategijom.
- Pokušajte da u vašoj grupi provežbate to kroz igru uloga, neka neko bude roditelj, a neko profesionalac.
- Šta vam je bilo teško dok ste vežbali? Gde vidite izazove? Da li ste imali neku dilemu?
- **Po završetku grupnog rada, neki parovi mogu odigrati igru uloga pred svima. Predstavnici grupa mogu izveštavati o uvidima koje je grupa imala.**

Pokazatelj 6: Koriste se strategije pružanja podrške (coaching) prilagođene roditelju i detetu

Igranje uloga

Igranje uloga je odličan način da obezbedite mogućnost roditelju da proba da koristi određenu strategiju sa vama pre nego što to uradi sa detetom. Ovakav način vežbanja daje mogućnost roditelju da pita, razgovara sa vama kako još može da se prilagodi, kako deluje..

Demonstracija

Demonstracija je potrebna kada želimo da roditelja, ili dete, naučimo neku specifičnu veštinu. U tom slučaju okrećemo kameru prema nama i demonstriramo ili koristimo lutku ili neki drugi objekat..

Podsticanje

Podsticanje se odnosi na sugestije i ideje koje nudi stručnjak roditelju kako bi uspeo da angažuje dete. Pre nego što date savet, ne zaboravite da pitate roditelja šta misli o tome i da li želi to da čuje kako bi izbegli da budete direktivni.

Reflektovanje

Reflektovanje je poželjno nakon što roditelj primeni neku strategiju kako bi proverili da li je ta strategija za njega prihvatljiva i kako se oseća dok je primenjuje. Neka od pitanja koja možete postaviti su:
Šta ste primetili da je vaše dete uradilo kada ste...
Šta daje dobre rezultate i u kojim prilikama? Zašto?
Kako se ove nove strategije uklapaju u postojeće rutine?
Koje još ideje imate?

Rad u grupi – pokazatelj 6

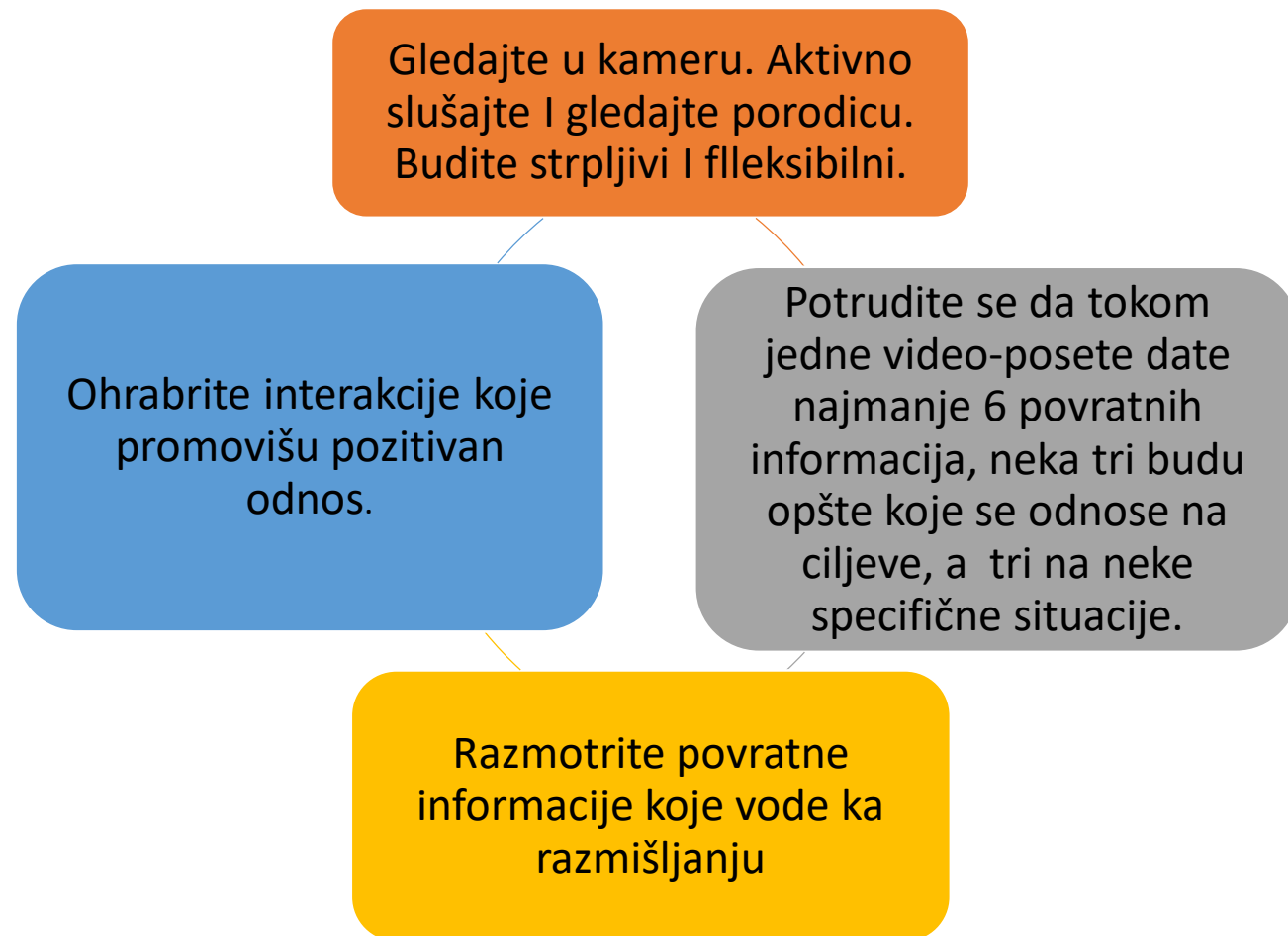
- Na video materijalu prikazane su neke od strategija koje stručnjak koristi u radu sa roditeljima.
- Koje strategije ste videli? Da li bi vi primenili isti pristup? Gde vidite izazove? Da li ste imali neku dilemu?

Pokazatelj 7: Pruža opšte i specifične povratne informacije roditelju o angažovanju deteta i interakcijima- podučava i podstiče roditelja da učestvuje

- Opšte i posebne povratne informacije imaju važnu ulogu u procesu podrške. Opšte povratne informacije pomažu u tome da podrška ostane pozitivna i funkcionalna, dok istovremeno povećava samopouzdanje roditelja (npr. "To je bilo sjajno!" "Bravo!" "Pogledajte kako se njih dvoje zabavljaju.")
- specifične povratne informacije se fokusiraju na učešće deteta, komentarišu strategije koje je roditelj koristi i / ili daje konstruktivne predloge za nove strategije u cilju ostvarenja funkcionalnog cilja (npr. "Čini mi se da se Ani dopada na koji način joj se obraćate. Deluje kao da Vas sluša. Osmehuje Vam se i očekuje Vaš sledeći korak. Šta bi mogli sledeće da uradite, a da zadržite njenu motivisanost?").

Kako bi moglo da izgleda pružanje opštih i specifičnih povratnih informacija o angažovanju deteta i interakcijama?

Grupni rad – Pokazatelj 7

- Zamislite da ste u video poseti sa porodicom koja koristi c-board. Posmatrate njihovu tipičnu rutinu igre. Dete gleda u igračku koja služi za duvanje balona, a koja se nalazi van dohvata deteta. Mama prati taj pogled. Deluje kao da razume da bi dete želelo balone. Mama pruža c-board detetu i postavlja mu pitanje “Želiš balone?”, zatim čeka par sekundi. Nema reakcije. Mama zatim uzima detetovu ruku i pomaže mu da pritisne sliku sa balonima. I zatim veselo približava igračku detetu, otvarajući poklopac i praveći balone koje dete ustreptalo duva, uz glasan smeh I komentar “Ti želiš balone, evo ih baloni”.
- Potrebno je da nakon ovoga date mami opšte i posebne povratne informacije. Ove informacije treba da budu u vezi sa ciljem koji je postavljen za ovu porodicu, ali i u vezi sa rutinom koju posmatrate (da dete zahteva c-boardom ono što želi tokom jela, tokom igre i tokom rutine kupanja).
- Pokušajte da u vašoj grupi provežbate to kroz igru uloga, neka neko bude roditelj, a neko profesionalac.
- Šta vam je bilo teško dok ste vežbali? Gde vidite izazove? Da li ste imali neku dilemu?
- **Po završetku grupnog rada, neki parovi mogu odigrati igru uloga pred svima. Predstavnici grupa mogu izveštavati o uvidima koje je grupa imala.**

DEO U KOM SE REŠAVAJU PROBLEMI I VRŠI PLANIRANJE

Rešavanje problema odnosi se na verbalnu razmenu između roditelja i **profesionalca tokom video poziva**, a služi za prikupljanje informacija, razmatranje i procenu ideja i opcija u cilju izrade ili revizije dogovorenog plana.

- Rešavanje problema nije razmena koja se odnosi na neki „problem“ ili zahtevnu situaciju.
- Reč je o koučing strategiji koja podstiče roditelje na razmišljanje i razgovor o tome šta rade i kako dete uče sa namerom da se poboljša ili poveća detetovo učešće.
- U rešavanju problema i planiranju koriste se meta-kognitivne veštine roditelja, tj. njihova sposobnost da razmišljaju i razgovaraju o tome što uče i rade.

Pokazatelj 8: Problem se rešava razgovorom o idejama i odgovarajućim strategijama

- Rešavanje problema podrazumeva razmenu ideja između pružaoca usluge i roditelja čime se poboljšava sposobnost roditelja da odredi, koristi, i modifikuje strategiju koja podržava učenje deteta i / ili ishode porodice.
- Može se podrazumevati razmena ideja ili razmatranje novih strategija intervencije.
- Stručnjak nadograđuje znanje i iskustvo roditelja različitim strategijama intervencije.
- Ideje se mogu deliti usmeno, mogu se demonstrirati, dati informacija gde se može dobiti još ideja.
- Npr. <http://archive.brookespublishing.com/documents/asq-activities.pdf>

ASQ Activities

HELP YOUR CHILD LEARN AND GROW!

Try these fun and easy activities with your 30-month-old—a great way to have fun together and encourage your child's healthy development.

AGE
30
MONTHS

Tell or read a familiar story and pause frequently to leave out a word, asking your child to "fill it in." For example, Little Red Riding Hood said, "Grandmother, what big _____ you have."

Give a cup to your child. Use bits of cereal or fruit and place one in your child's cup ("one for you") and one in your cup ("one for me"). Take turns. Dump out your child's cup and help count the pieces. This is good practice for early math skills.

Trace around simple objects with your child. Use cups of different sizes, blocks, or your child's

Rad u grupi – pokazatelj 8

- Dete koristi Cbord i trebalo bi da jednu od sledećih veština primeni u svakodnevnim rutinama (izaberite jednu od opcija)
- **A) Pravljenje izbora B) Prve reči C) Odgovaranje na pitanja**
- **Koje strategije** bi ponudili da dete inkorporira veštine u svakodnevne rutine (izaberite tri rutine)?
- Gde vidite izazove? Da li ste imali neku dilemu?

Pokazatelj 9: Proširivanje funkcionalne upotrebe ciljeva u dodatne rutine – kada, gde i kako ugraditi

- Roditelji znaju šta žele da njihovo dete nauči i najbolje identifikuju koji ciljevi najbolje odgovaraju kojim rutinama.
- Roditelji imaju informacije koliko često se rutine ponavljaju i kako se u njima mogu postići postavljeni ciljevi.
- Uključivanjem ostalih članova porodice kao i korišćenjem drugih rutina i aktivnosti porodica može povećati mogućnosti učenja.
- Nekada je manje ustvari više (povećanje zahteva može prouzrokovati stres članova porodice i imati za posledicu smanjenje, a ne povećanje motivacije deteta).
- Ponavljanje je važno. Svaka rutina sa ugrađenom strategijom koja se neprestano ponavlja svakodnevno ili više puta u danu može doprineti napretku. Kada su strategije tokom dana ugrađene u različite rutine, igre, kućne poslove, priče i obavljanje poslova van kuće učenje se odvija prirodnim putem.

Koja pitanja mogu biti značajna za proširivanje rutina u kojima dete aktivno učestvuje?

Tokom video poziva podržite bar tri puta roditelja da da identifikuje nove mogućnosti, rutine, lokacije ili partnere za praksu.

Gde i kada mislite da bi bilo još korisno da Ana koristi c-board da bi odgovorila sa da ili ne?

U kojim još porodičnim aktivnostima bi Ana mogla da koristi c-board a da bude u društvu druge dece?

Ko bi još od članova porodice mogao da se uključi u upotrebu c-boarda tokom dana?

Grupni rad – Pokazatelj 9

- Zamislite da realizujete video posetu sa porodicom koja koristi c-board. Razgovarali ste sa mamom, posmatrali njihove rutine, davali povratne informacije i sada je došlo vreme da zajedno sa porodicom osmislite u kojim rutinama sa kojim još članovima porodice bi dete moglo da koristi do sada naučene pojmove preko c-boarda. U pitanju su pojmovi “još” koje dete koristi za hranu, kao i pojam “pije” koje dete koristi za vodu u toku i nakon obroka.
- Pokušajte da osmislite razgovor mame i profesionalca u kom se njih dvoje dogovaraju oko toga – **kada, gde i kako ugraditi c-board u druge rutine.** Vodite računa da ne budete direktivni, da koristite ideje koje ste prethodno čuli od mame, da dopuštate mami da dolazi do rešenja 😊
- Pokušajte da u vašoj grupi provežbate to kroz igru uloga, neka neko bude roditelj, a neko profesionalac.
- Šta vam je bilo teško dok ste vežbali? Gde vidite izazove? Da li ste imali neku dilemu?
- **Po završetku grupnog rada, neki parovi mogu odigrati igru uloga pred svima. Predstavnici grupa mogu izveštavati o uvidima koje je grupa imala.**

DEO SA REFLEKSIJOM

- Promišljanje i pregled su međusobno povezani.
- Promišljanje razvija samopouzdanje i nezavisnost - **profesionalac** podržava roditelja kroz otvorena pitanja i podsticajne komentare u razgovoru o tome šta je bilo efektivno, šta se dešava sada, i šta roditelj želi za dalje.
- Prilikom **refleksije** roditelji ponavljaju ono o čemu su razgovarali, primenjivali i iskusili tokom **video** kućne posete.
- **Profesionalac** pažljivo sluša opise koje daje roditelj i daje dodatnu podršku po potrebi.

Pokazatelj 10: Postavljanje pitanja, davanje komentara koji promovišu promišljanja roditelja

- Postavljajući pitanja roditelju da razmisli o onome šta je delovalo, a šta nije tokom sastanka, pružalac usluge nudi roditelju priliku da kritički razmisli i podeli šta dete uči i koje su mu podrške potrebne.
- Razmišljanje o korišćenju strategija pomaže roditeljima da samoprocene koliko su tačno i efikasno koristili strategije i pomaže im da razmišljaju o tome kako je dete reagovalo.
- Razmišljanje je takođe ključ prepoznavanja roditelja o njihovom doprinosu učenju deteta.

Razmislite da li su navedeni postupci stručnjaka u skladu sa ranijim preporukama (DA/NE)

- „Hajde da na kratko razmotrimo kako ste danas pomogli Adriani da vežba da sedi.”
- „Šta ćete reći baki kako bi joj objasnili koji su najbolji načini za podržavanje Adriane da sedi na podu? Koje biste strategije želeli da ona primeni ove nedelje za vreme kupanja? ”
- "Danas ste namestili Anu da se osloni na Bojana tokom igre igračkama baš kako je dato u opisu intervencija za decu sa smetnjama u koordinaciji. Da li ste to uradili prema instrukcijama? "
- „Izgledalo mi je kao da je i on mogao da uzme pahuljice iz činije i iz vaše ruke. Kako ste shvatili da se to dešava? Zašto mislite da je to delovalo i na njega i na vas? ”

Pokazatelj 11: PPU pruža podršku roditeljima da opišu kako će znati da je intervencija efikasna - preciziraju merljive ciljeve, strategije i rutine

- Profesionalac pomaže roditeljima da identifikuju male ciljeve. Postavljanje malih, dostižnih ciljeva može podržati motivaciju i upornost porodice.
- Roditelji i profesionalac razgovaraju o načinima pružanja podrške detetu i šta bi trebalo da očekuju od deteta – kako će znati da je taj cilj ostvaren. Šta roditelji smatraju da je dovoljno da dete uradi/pokaže da bi rekli da je cilj ispunjen.

Koja nam pitanja mogu biti korisna da podstaknemo roditelje da identifikuju male merljive ciljeve?

Rekli ste mi da Ana upotrebljava c-board dobro. Šta za vas znači to dobro? Dobro u smislu u svim rutinama? Ili je brža u reakciji?

Ana već uspešno bira tri slike na c-boardu, šta mislite da bi mogao da bude sledeći korak?
Ana je odlično savladala pritiskanje slike na c-boardu bez Vaše podrške rukom preko ruke, šta mislite da može biti naredni korak?

Ana odlično reaguje na Vašu pohvalu, mnogo joj se dopada što ste Vi zadovoljni njenim pritiskanjem c-boarda, šta mislite kako to možemo dalje iskoristiti?

Grupni rad – Pokazatelj 11

- Zamislite da ste na video susretu sa porodicom čije dete već nekoliko meseci koristi c-board. Cilj za ovu porodicu je da dete u svakodnevnim rutinama komunicira putem c-boarda tako što će zahtevati različite predmete koji su mu potrebni, i odgovarati na pitanja sa da i ne putem c-boarda. Dete trenutno koristi tablu na kojoj su četiri slike – slika za DA, NE, slika za smoki i slika za čoko mleko. Dete jako vešto, samostalno i svakodnevno koristi ove četiri slike. Imali ste prilike da to i vidite tokom ove video posete.
- Nakon uopštene konverzacije, opserviranja uobičajene porodične rutine, razgovora sa roditeljima o strategijama koje koriste i davanju povratne informacije trebalo bi i da pružite podršku roditeljima da preciziraju **merljive ciljeve za naredni period**.
- Kako biste pitanjima i komentarima podstakli roditelje da vam kažu šta bi to mogli da rade sledeće nedelje, odnosno na kom sledećem koraku bi voleli da rade, a da je u vezi sa rutinama i detetovim interesovanjima, što bi ih dovelo bliže početnom cilju? Kako biste pomogli roditeljima da uvide njihovu ulogu u tom novom ciju?
- Pokušajte da izbegnete da vasa uloga bude dominantna, pokušajte da izbegnete stručni žargon i davanje puno saveta.
- Pokušajte da u vašoj grupi provežbate to kroz igru uloga, neka neko bude roditelj, a neko profesionalac.
- Šta vam je bilo teško dok ste vežbali? Gde vidite izazove? Da li ste imali neku dilemu?
- **Po završetku grupnog rada, neki parovi mogu odigrati igru uloga pred svima. Predstavnici grupa mogu izveštavati o uvidima koje je grupa imala.**

Pokazatelj 12: Uključivanje roditelja u reviziju njihovog plana

- Uključivanje roditelja u reviziju njihovog plana je od suštinske važnosti; to je njihov plan.
- Oni ne samo da znaju šta će i šta neće funkcionisati, već će najbolje smisliti kako da se izbore sa svim promenama koje mogu nastupiti ako njihovi planovi ne budu mogli da se ostvare .
- Planovi koje su osmislili roditelji imaju daleko veću primenljivost od onih koji su im dati na osnovu mišljenja stručnjaka. Jasno i sažeto rezimiranje plana pruža roditelju priliku da podeli zajednički stvoren plan za naredni vremenski period.

Primeri

- Da li nakon današnjeg sastanka mislite da je rad na pokazivanju na predmet koje želi i oponašanju vaših reči i dalje najvažnije za nju ove nedelje? “
- „Pogledajmo vaš plan i možete li da mi pokažete šta želite da zadržite i šta želite da promenite za ovaj mesec.
- „Da li želite da na beloju tabli zapišete nove Anine reči ili bi trebalo ja da uradim? “
- „Vaš video zapis za vreme užine može pomoći baki da vidi koliko dobro Jovan jede kada se sam hrani.“
- Mama kaže, „poslala sam e-poštom slike kako Cana pomaže da se drži Timina flašica, tako da možete videti kakav je pomoćnik tokom hranjenja. “

Rezime koriscenja predstavljenog protokola, iskustva PPU - video

<https://vimeo.com/402638736/2a3ad8b5af>

Primer podrške porodici Grejson putem video-konferencije

<https://vimeo.com/420409544>

